

УДК 347.941

Є. В. Симбірська
аспірант кафедри цивільного права і процесу
Національної академії внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗНАЧЕННЯ НАЛЕЖНОСТІ ДОКАЗІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Постановка проблеми. Об'єктивний розгляд цивільної справи може забезпечити оцінка лише тих доказів, які стосуються предмета доказування.

З метою уникнення неоднозначного тлумачення змісту поняття належності доказів необхідно дослідити сутність та значення цього процесуального інституту.

Чіткому підпорядкуванню процесуальному закону повинні слідувати як учасники процесу так і сам суд.

У пострадянських державах з орієнтуванням на реформування судової системи, спостерігається науковий інтерес до розробки нових концепцій щодо вирішення проблем доказів і доказування в цивільному процесі. Стосовно теоретичного опрацювання понять, значень, порядку процесуального встановлення належності доказів як окремого цивільного процесуального інституту, вважаємо, що сучасні наукові дослідження мають іноді фрагментарний характер. Сьогочасний стан наукової розробки проблематики належності доказів в Україні свідчить про необхідність подальшого наукового дослідження з метою удосконалення правового регулювання процесу оцінки доказів, зокрема, рекомендацій щодо практичної реалізації відповідних положень цивільного процесуального законодавства під час розгляду і вирішення цивільних справ.

Належність доказів визначається законодавцем з точки зору їх змістовного критерію, однак значенню такого критерію, а також вичерпному переліку елементів, котрі в сукупності формують належність доказів достатня наукова увага не приділялась. Існують очевидні прогалини у науковому підході до розуміння процесу встановлення належності доказів.

Отже, **актуальність теми** цього дослідження, обумовлена потребою вирішення питання про спосіб вдосконалення правового регулювання порядку встановлення належності доказів. Дослідження наукових джерел щодо проблеми належності доказів є основою подальшого розвитку теоретико-правової моделі оцінки доказів та сприяє удосконаленню процесуального нормотворення та правозастосування.

Стан дослідження. У науці цивільного процесу проблематиці доказування загалом, та належності і допустимості доказів, зокрема, присвятили свої наукові праці такі вчені як В. Д. Андрійцьо, М. І. Балюк, С. С. Бичкова, В. А. Бігун, Ю. В. Білоу-

сова, І. В. Верещинська, І. А. Войтко, М. О. Гетманцева, К. В. Гусаров, Д. Д. Луспенник, В. В. Комаров, Т. М. Кучер, В. І. Тертишнікова, Г. П. Тимченко, В. П. Фенич, С. Я. Фурса, Т. В. Цюра, Г. В. Чурпіта, М. Й. Штефан та інші.

Аналіз праць цих науковців забезпечив можливість сформулювати підґрунтя для виконання завдань та цілей даного дослідження.

Однак, стосовно проблем значення та порядку встановлення належності доказів у цивільному процесі та способів їх практичного вирішення значимо, що дана проблематика не була комплексно досліджена, що і спонукало до її висвітлення у цій статті.

Мета і задачі статті. Метою даного дослідження є розкриття значення та процесуальних особливостей встановлення належності доказів у цивільному процесі. Для досягнення вказаної мети вирішенню підлягають такі задачі: з'ясування змісту належності доказів у різних процесуальних галузевих науках; визначення процесуальних особливостей оцінки доказів на підставі застосування критерію належності.

Виклад основного матеріалу. Норми цивільного процесуального закону закріплюють належність як ключову властивість змістовної частини доказу.

М. К. Треушніков вважає, що належним у цивільній справі є доказ, який здатен за змістом стати логічним посиленням в судженні суду, що підтверджує або спростовує існування досліджуваних фактів [1, с. 121].

На нашу думку, істотною ознакою належного доказу є зв'язок його змісту з предметом доказування.

Якщо виходити з філософської концепції про взаємозв'язок усіх явищ у всесвіті, то постає питання про чітке розмежування належних та неналежних доказів у порядку дослідження їх зв'язку з фактами, що підлягають встановленню у справі.

При вирішенні питання про здатність доказів висвітлювати факти, що підлягають встановленню у конкретній справі, С. В. Курильов вважає, що необхідно враховувати наступне.

Причинний зв'язок не є єдиною формою зв'язку, що існує в природі, він також не є єдиною формою зв'язку між доказом і шуканим фактом. Предметом судового пізнання є факт невідомий, який в силу цього має розглядатися одночасно з двох сторін – зі сторони наявності та зі сторони відсутності шуканого явища. Відповідно дока-

зи можуть бути пов'язані або з фактом наявності шуканого явища, або з фактом його відсутності. З метою аналізу форм зав'язків між судовим доказом та фактом, що підлягає встановленню вчений з усіх існуючих у природі чисельних форм зав'язків виділяє такі: 1) тимчасовий зв'язок явищ; 2) просторовий зв'язок; 3) зв'язок явищ з умовами, необхідними для його виникнення та існування; 4) причинний зв'язок явищ [2, с. 420].

На нашу думку, зв'язок змісту доказу з предметом доказування слід розглядати у таких формах: прямого зв'язку з обставинами, які обґрунтовують заявлені вимоги чи заперечення, та підлягають встановленню для правильного вирішення справи та ухваленні судового рішення; зв'язку з обставинами, які мають інше значення для справи і підлягають встановленню при ухваленні судового рішення; зв'язку з умовами існування обставин, що підлягають встановленню для правильного вирішення справи та при ухваленні судового рішення.

Наприклад, при розгляді справи про визнання договору купівлі-продажу нерухомого майна недійсним та витребування майна з чужого незаконного володіння, у якій позивач заперечує факт укладення ним договору, суд може встановити факт того, що підпис договору від імені продавця здійснено не стороною справи, а іншою особою на підставі висновку судової почеркознавчої експертизи (прямий зв'язок змісту доказу з обставиною, яка обґрунтовує заявлені вимоги позивача про визнання договору недійсним, оскільки останній договір про відчуження майна не підписував). Суд може встановити на підставі побічних доказів те, що позивач не мав наміру відчужувати квартиру, а заповів її своєму сину та квартира вибула з володіння позивача не з власної волі (позивач долучив до справи довідку Державної прикордонної служби, якою підтверджено, що він перебував на момент укладення оспорюваного правочину за кордом та не міг його підписати). У цьому випадку зміст доказів прямо не підтверджує факт, що підлягає встановленню але наявний зв'язок змісту доказу з умовами виникнення обставин, що підлягають встановленню для правильного вирішення справи та при ухваленні судового рішення.

На нашу думку, при вирішенні питання про належність доказу суд може визначити зв'язок доказу саме з обставинами, якими сторони обґрунтовують свої вимоги та заперечення (такі обставини безперечно стосуються предмета доказування, проте ще не являються фактами) після розгляду справи по суті та набуттям рішенням суду законної сили ряд таких обставин перетворюються на встановлені судом факти.

Отже, шляхом дослідження змісту судових доказів факти підлягають підтвердженню.

Ми погоджуємось з думкою М. К. Треушнікова, що належний доказ має здатність конкретизу-

вати узагальнюючі юридичні поняття, оскільки вони проявляються в більш визначених фактах у справі, які мають бути обґрунтовані належними доказами. Наприклад, до таких узагальнюючих понять вчений відносить майновий стан відповідача, інтереси неповнолітньої дитини тощо [3, с. 32].

Таким чином, належний доказ можна підтвердити обставинами, які існували або існують у момент розгляду справи.

Оцінюючи доказ суд здійснює, зокрема, його зіставлення та порівняння з іншими доказами у справі, а тому до остаточної стадії прийняття рішення у справі весь доказовий матеріал є «відносним». Чітке застосування критерію належності доказів може вирішити проблему статусу доказів до моменту їх прийняття або відхилення. Наприклад, якщо доказ, долучений стороною до матеріалів справи, у результаті його оцінки судом був відхилений, то такий доказ має визначатися як неналежний.

В. Д. Андрійцьо вказує, що процес судового доказування з точки зору формальної логіки виступає умовиводом, для здійснення якого потрібно щонайменше два судження та логічний зв'язок між ними. У логіці такий склад процесу доказування розглядається через тріаду компонентів елементів: теза – судження, яке невідоме та яке нам потрібно встановити; підстави доказування (аргументи – також судження, але воно нам відоме, тому саме з нього маємо робити висновки; способи доказування (демонстрація) – логічний зв'язок між судженнями, що є у тезисі та аргументах [3, с. 15].

Ми вважаємо, що зазначений підхід з використанням правил логіки може слугувати основою розумового процесу формування висновку про належність або неналежність конкретного доказу на будь-якій стадії доказування, а також під час збору та подання доказів сторонами справи.

Дослідження та оцінка доказів на предмет їх належності вимагає від суб'єкта доказування встановлення наявності чи відсутності елементів критерію належності, а саме: фактичних даних, якими обґрунтовуються заявлені вимоги чи заперечення сторін та інших учасників справи; обставин, що підлягають встановленню для правильного вирішення справи та при ухваленні судового рішення, або мають інше значення для справи, зміст яких пов'язаний з предметом доказування; об'єктивного зв'язку між фактичними даними, якими обґрунтовуються заявлені вимоги чи заперечення учасників справи та обставинами, що підлягають встановленню для правильного вирішення справи та при ухваленні судового рішення, або мають інше значення для справи, зміст яких пов'язаний з предметом доказування.

Керуючись правилом належності доказів, суд визначає обсяг доказового матеріалу в кожній справі, а також забезпечує всебічне та повне з'ясу-

вання фактичних обставин справи з найменшими витратами сил та засобів. На стадії порушення цивільної справи суддя може не побачити зв'язок між наданим доказом та фактами, що підлягають встановленню, та відмовити в долученні доказів до справи. Основна увага до надання належних доказів має бути приділена суддею на стадії підготовки справи до судового розгляду [4, с. 87–88].

Далі за допомогою порівняльно-правового методу розглянемо особливості визначення поняття належності доказів у кримінальному, господарському та адміністративному судочинстві України.

Доктрина кримінального процесу визначає властивість доказу у відповідності до критерію належності, розділяючи відомості про факти та обставини, що мають значення для справи, і які цей доказ може підтвердити: відомості про будь-які обставини, що входять у предмет доказування; відомості про інші обставини, що мають значення доказових фактів; відомості про інші докази [5, с. 84].

Питання класифікації належних доказів у залежності від їх змісту, що часто висвітлюється у кримінальному процесі, на нашу думку, доцільно розглядати також в науці цивільного процесуального права.

До першої групи належних доказів ми пропонуємо віднести дані, що підтверджують обов'язкові для відкриття провадження в справі обставини, та відомості, що безумовно й прямо стосуються предмету доказування. Суд на підставі належних доказів може перевірити процесуальну правосуб'єктність сторін та інших учасників справи. На підтвердження такої правосуб'єктності сторони та інші учасники справи мають надати відповідні належні докази.

Наприклад, у справах про порушення авторських прав Позивач має довести, зокрема, факт наявності в нього авторського права, факт порушення його прав відповідачем або загрозу такому порушенню. Так, докази передачі виключних майнових прав позивачу та докази розміщення на сайті відповідача твору чи об'єкта суміжних прав, тотожного об'єкту інтелектуальної власності позивача, на нашу думку, будуть вважатися прямими, безумовно належними доказами.

Показання свідка про намір відповідача здійснити незаконне поширення твору, замовлення супутніх послуг, пов'язаних з оприлюдненням твору, також будуть належними доказами, адже стосуються предмета доказування, проте такі докази не є безумовно належними, їх можна віднести до другої групи доказів, що місять відомості про супутні обставини, які можуть побічно підтвердити або спростувати доказовий факт. Відсутність запису про вчинення правочину в журналі реєстрації нотаріальних дій, непередання примірника договору до нотаріального архіву після

припинення діяльності нотаріусом може підтвердити супутні обставини у справі про визнання недійсним правочину з нерухомим майном.

До третьої групи ми пропонуємо віднести докази, що виконують допоміжну процесуальну функцію та сприяють проведенню судом критичного аналізу доказів, належність яких намагаються обґрунтувати сторони та інші учасники справи. До таких доказів, зокрема, можна віднести ті, що побічно дискредитують свідка, відображають протиріччя між його показаннями та іншими доказами, підтверджують матеріально залежне становище свідка у взаємовідносинах зі стороною спору, за клопотанням якої такий свідок допитується; докази, що викликають сумніви у повноті або обґрунтованості висновку експерта тощо.

Відомості про інші докази на перший погляд відіграють другорядну роль у процесі доказування та можуть сприйматися судом як такі, що не відносяться до предмета доказування, проте не слід виключати їх з поля судового пізнання, оскільки саме ці докази сприяють всебічному розгляду справи та створюють підґрунтя для ефективної оцінки інших доказів на предмет їх достовірності. У цьому контексті вбачається опосередкований причинний зв'язок між двома різними критеріями оцінки доказів – належності та достовірності.

Представники науки господарського процесу розглядають належність доказів як правило оперування доказами на різних стадіях розвитку процесу. Суд при розгляді господарської справи відповідно до правила належності доказів зобов'язаний регулювати процес доказування у напрямі відбору необхідного і достатнього доказового матеріалу, не перевантажуючи справу непотрібними, неважливими доказами [6, с. 18].

Належність доказів визначається наявністю зв'язку між змістом фактичних даних, відомостями про факти і самими фактами, які підлягають встановленню і мають значення для правильного вирішення спору [7, с. 10].

Ми вважаємо, що такий науковий підхід є надто вузьким, оскільки визначати належність доказів лише як властивість, що характеризується наявністю зв'язку з фактами, які підлягають встановленню, обмежує поле пізнавальної діяльності суду та може спричинити передчасну відмову у прийнятті доказу або його відхилення судом, через хибне припущення щодо відсутності або наявності обставин, які мають значення для справи. Крім того, належний доказ навпаки може не підтверджувати факт, а спростовувати наявність обставин, якими сторони або інші учасники справи обґрунтовують свої вимоги та заперечення.

Слід звернути увагу також на те, що визначення поняття належного доказу Господарського процесуального кодексу (надалі по тексту – ГПК України) [8] відрізняється від тих, що прописані

законодавцем у ЦПК України та Кодексі адміністративного судочинства України (надалі по тексту – КАС України) [9].

Так, «докази, які містять інформацію щодо предмета доказування» (ч. 1 ст. 76 ЦПК України [10]; ч. 1 ст. 73 КАС України [9]) очевидно передбачає ширший спектр даних ніж «докази, на підставі яких можна встановити обставини, які входять в предмет доказування» (ч. 1 ст. 76 ГПК) [8].

У зв'язку із зазначеним вбачається, що господарський процес передбачає жорсткіші процесуальні обмеження стосовно подання доказів для сторін та інших учасників справи ніж цивільний процес.

Тому більш вдалою нам видається позиція з практики господарських судів, що розглядає належність доказів як спроможність відповідних фактичних даних містити інформацію стосовно обставин, які входять до предмета доказування з даної справи [11].

У адміністративному судочинстві належність доказів також визначається як правило, що сформульовано для суду, згідно з яким суд не повинен приймати до розгляду докази, які містять інформацію, що не стосується предмету доказування. Чи містить доказ інформацію щодо предмету доказування, суд може визначити, вирішуючи клопотання особи про виклик свідка, про витребування доказу або про приєднання його до матеріалів справи, адже особа вказує, яку обставину може підтвердити доказ [12, с. 48].

Такий підхід свідчить про усунення суду від активної участі в процесі доказування та покладає відповідальність за забезпечення судочинства належними доказами на учасників справи, які зобов'язані максимально ретельно підійти до обґрунтування своїх вимог та зазначення обставин, які можуть підтвердити доказ. У протилежному випадку зібрання доказів у справі може бути ускладнене, що негативно може позначитися на вирішенні справи.

Проте, необхідно враховувати специфіку адміністративного судочинства, оскільки на відміну від диспозитивного підходу в доказуванні, що притаманний господарському та цивільному процесам, в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача (ч. 2 ст. 77 КАС України).

А тому, на наш погляд, незважаючи на формалізм у вирішенні питання про належність доказу та пасивну участь суду в процесі доказування слід розглядати належність у першу чергу як об'єктивний критерій оцінки доказів, у тому числі й для забезпечення повного і всебічного встановлення обставин справи.

У праці «Основні риси буржуазного цивільного процесуального права» М. Г. Авдюков,

О. Ф. Клейнман, М. К. Треушніков зазначали, що не всякий юридичний факт складає предмет доказування в цивільній справі, а тільки той, який має значення для вирішення даного спору. Тому з усіх фактів, на які сторони послались, суд має відібрати: а) ті, які стосуються справи, для того, щоб їх дослідити; б) ті, які не відносяться до справи, для того, щоб виключити їх з кола матеріалів судового дослідження як «простий надлишок» [13, с. 69].

Ми вважаємо, що в межах оцінки належності доказу необхідно встановити зв'язок фактичних даних зі спірним правовідношенням, а далі – з предметом доказування в справі. У разі наявності таких зав'язків, суд може констатувати відповідність доказу критерію належності. Але сам по собі зв'язок доказу зі спірним правовідношенням, ще не відносить його до належних доказів.

Належність доказу визначається за наслідками розумової діяльності судді, що вказує на суб'єктивну складову процесу пізнання змісту доказів, наслідком якої є їх віднесення до належних або неналежних доказів у справі. Застосування критерію належності у цивільному процесі дозволяє перш за все систематизувати доказовий матеріал, визначити коло тих доказів, які дійсно мають значення для правильного вирішення справи й виключити з провадження ті докази, які лише завантажують процес зайвою інформацією та можуть негативно вплинути на судочинство та ускладнити роботу зі справою всім учасникам судового процесу.

Висновки. Належність доказів слід розглядати в двох аспектах: по-перше, це критерій оцінки, за допомогою якого суд визначає, чи підлягає застосуванню доказ у судовому провадженні та чи містить він інформацію про обставини, що мають значення для справи та які необхідно встановити для її правильного вирішення, або його необхідно відхилити як неналежний; по-друге, це окрема властивість доказів – їх здатність підтвердити або спростувати обставини, на які посилаються сторони як на підстави своїх вимог та заперечень, інші обставини, що мають значення для вирішення справи і підлягають встановленню при ухваленні судового рішення

Ефективне застосування критерію належності можливе в разі усвідомлення судом та іншими учасниками справи особливостей та правил логічного мислення.

Застосування критерію належності доказів є підставою класифікації усіх поданих сторонами доказів на належні та неналежні. У разі, якщо за наслідками оцінки доказів суд з урахуванням наведених учасниками справи обґрунтувань визначить, що доказ є неналежним, то такий доказ має бути виключено з кола доказів у справі, на підставі яких суд має винести рішення.

Література

1. Треушников М.К. Судебные доказательства / М.К. Треушников. – М.: Городец, 2004. – 272 с.
2. Курылев С.В. Избранные труды / С.В. Курылев. – Минск: Редакция журнала «Промышленно-торговое право», 2012. – 607 с.
3. Андрійцьо В.Д. Теоретичні засади доказування в цивільному судочинстві України: автореф. дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.03 / В.Д. Андрійцьо. – К., 2014. – 32 с.
4. Треушников М.К. Комментарий к Гражданскому процессуальному кодексу РСФСР / за ред. М. К. Треушникова. – М.: Спарк, 1996. – 573 с.
5. Степанов О.С. Належність та допустимість доказів у кримінальному процесі України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / О.С. Степанов. – Київ, 2007. – 205 с.
6. Степанова Т.В. Поняття і значення належності судових доказів у господарському процесі / Т.В. Степанова // Підприємництво, господарство і право. – № 1. – 2002. – С. 17–19
7. Бабенко В.В. Доказування в господарському процесі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / В.В. Бабенко. – Київ, 2007. – 20 с.
8. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 року № 1798-ХІІ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12/print>.
9. Кодекс адміністративного судочинства України в редакції від 03.08.2017 року № 2747-ІV [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15/ed20170803>.
10. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 року № 1618-ІV [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#n8708>.
11. Постанова Вищого господарського суду України у справі № 916/347/13-г [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://arbitr.gov.ua/docs/28_4147286.html.
12. Сьоміна В.А. Належність, допустимість, достовірність та достатність доказів в адміністративному судочинстві / В.А. Сьоміна // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – № 4. – С. 48–50.
13. Авдюков М. Г. Основные черты буржуазного гражданского процессуального права / М. Г. Авдюков, А. Ф. Клейнман, М. К. Треушников. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1978. – 97 с.

Анотація

Симбірська Є. В. Окремі аспекти значення належності доказів у цивільному процесі. – Стаття.

У статті здійснено аналіз змісту належності доказів у процесі судового пізнання. Проведено аналіз позицій представників різних галузевих процесуальних наук – науковців кримінального, господарського та цивільного процесу щодо визначення змісту належності доказів. Досліджено значення належності доказів у цивільному процесі. Розглянуто існуючі в науці цивільного процесуального права підходи до розуміння поняття та сутності належного доказу. Запропоновано до виокремлення та охарактеризовано окремі види належних доказів в цивільному процесі. Розглянуто процесуальні особливості встановлення належності доказів у цивільному процесі. У статті приділено увагу процесуальним особливостям

оцінки доказів на підставі застосування критерію належності.

Обґрунтовано, що зв'язок змісту доказу з предметом доказування слід розглядати у формах: прямого зв'язку з обставинами, що обґрунтовують заявлені вимоги чи заперечення, та підлягають встановленню для правильного вирішення справи та ухваленні судового рішення; зв'язку з обставинами, що мають інше значення для справи і підлягають встановленню при ухваленні судового рішення; зв'язку з умовами існування обставин, що підлягають встановленню для правильного вирішення справи та при ухваленні судового рішення. Надано правову характеристику належним доказам. Розглянуто питання оцінки належності доказу та особливості встановлення зв'язку між фактичними даними та спірним правовідношенням. Дістало подальшого розвитку наукове положення про те, що належність доказів є критерієм оцінки, за допомогою якого суд визначає чи підлягає застосуванню доказ у судовому провадженні та чи містить він інформацію про обставини, що мають значення для справи.

Визначено, що належний доказ може підтвердити обставини, які існували або існують у момент розгляду справи. Розглянуто питання статусу доказів до моменту їх прийняття або відхилення. Запропонована класифікація належних доказів у цивільному процесі. Обґрунтовано, що розглядати належність доказів слід як об'єктивний критерій оцінки доказів для забезпечення повного і всебічного встановлення обставин справи.

Ключові слова: докази, дослідження доказів, оцінка доказів, суд, судочинство, належність доказів.

Аннотація

Симбирская Е. В. Отдельные аспекты значения относимости доказательств в гражданском процессе. – Статья.

В статье проведен анализ содержания относимости доказательств в ходе судебного познания. Проведен анализ позиций представителей различных отраслевых процессуальных наук – научных уголовного, хозяйственного и гражданского процесса по определению содержания относимости доказательств. Исследовано значение относимости доказательств в гражданском процессе. Рассмотрены существующие в науке гражданского процессуального права подходы к пониманию понятия и сущности надлежащего доказательства. Предложено к выделению и охарактеризованы отдельные виды надлежащих доказательств в гражданском процессе. Рассмотрены процессуальные особенности установления относимости доказательств в гражданском процессе. В статье уделено внимание процессуальным особенностям оценки доказательств на основании применения критерия принадлежности.

Обосновано, что связь содержания доказательства с предметом доказывания следует рассматривать в формах: прямой связи с обстоятельствами, которые обосновывают заявленные требования или возражения, и подлежат установлению для правильного разрешения дела и принятии судебного решения; связи с обстоятельствами, имеющими иное значение для дела и подлежат установлению при принятии судебного решения; связи с условиями существования обстоятельств, подлежащих установлению для правильного разрешения дела и при принятии судебного решения. Дана правовая характеристика должным доказательствам. Рассмотрены вопросы оценки принадлежности доказательства и особенности установления связи между фактическими данными и спорным правоотношением. Получило дальнейшего развития научное положение о

том, что принадлежность доказательств является критерием оценки, с помощью которого суд определяет, подлежит применению доказательства в судебном производстве и содержит он информацию об обстоятельствах, имеющих значение для дела.

Определено, что надлежащий доказательство может подтвердить обстоятельства, которые существовали или существуют в момент рассмотрения дела. Рассмотрены вопросы статуса доказательств к моменту их принятия или отклонения. Предложенная классификация надлежащих доказательств в гражданском процессе. Обосновано, что рассматривать принадлежность доказательств следует как объективный критерий оценки доказательств для обеспечения полного и всестороннего установления обстоятельств дела.

Ключевые слова: доказательства, исследования доказательств, оценка доказательств, суд, судопроизводство, принадлежность доказательств.

Summary

Symbirska Ye. V. Certain aspects of importance of the evidences independence in civil procedure. – Article.

The article shows analysis of content of the evidences independence in the progress of a legal investigation. Analyziz of positions of representatives of different fields of processual sciences including those of academic specialists of crime, commerce and civil proceedings concerning content of importance of the evidences independence was provided. Importance of the evidences independence in civil procedure was investigated. The methods existing in the science of the civil procedural law as for concept and essence of the proper evidence were considered. Certain kinds of the independent evidences in civil procedure were defined and suggested for separation. Procedural particularities on determination of the evidences indepen-

dence in civil procedure were considered. The article pays attention to the procedural particularities of the evidence evaluation on the basis of the independence criterion.

It was proved that connection between the evidence content and the fact to be proven should be considered in the following forms: direct link with circumstances which substantiate the declared requests or negative averments and have to be observed for right solution of case and rendering of the court decision; link with circumstances which have other concern in the case and have to be observed while rendering of the court decision; link with conditions of the circumstances existence which have to be observed for right solution of case and rendering of the court decision. Legal characteristic of the proper evidences was given. The questions of evaluation of the evidence suitability and particularities of finding connection between factual information and disputable legal matter were considered. Scientific concept according to which the evidences suitability is the appraisal criteria used by a law-court to estimate the evidence as that one to be pertinent in the court procedure and containing information about circumstances important for the case was further developed in the article.

It was found that the proper evidence can prove circumstances which have existed or exist at the moment of the case hearing. Status of the evidences before their acceptance or rejection was studied. Classification of the proper evidences in civil procedure was proposed. It was proved that the evidences suitability must be considered as an objective criteria for evaluation of the evidences to provide complete and detailed investigation of circumstances of the case.

Key words: evidences, investigation of evidences, evaluation of evidences, court, court procedure, evidences suitability.